

RECENZIE / BOOK REVIEW

TEOLOGIE ȘI ISTORIE *IN HONOREM* PR. PROF. UNIV. DR. ALEXANDRU MORARU, ED. PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ, 2014, 770 P.

În semn de aleasă prețuire, cu ocazia împlinirii a 65 de ani de viață – dintre care peste 40 în slujba Bisericii și a învățământului teologic – părintelui profesor Alexandru Moraru, i-a fost dedicat un volum aniversar, coordonat de: Pr. conf. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan și Pr. asist. univ. dr. Cosmin Cosmuța, studiile fiind realizate, de ucenici și colaboratori apropiați ai magistrului nostru: Iosif Marin Bolog, Nicolae Bocșan, Ioan Bolovan, Mircea Gelu Buta, Ion Cârja, Flavius Vida, Anton Dörner, Acad. Nicolae Edroiu, Mihai Iacobescu, Ioan Lăcătușu, Mircea Popa, Dumitru Suci, Onufrie Vințeler, Dumitru Vitcu, Alin Albu, Emanoil Băbuș, Mihai Brie, Paul Brusanowski, Dacian But-Căpușan, Nicolae Chifăr, Ioan Chirilă, Constantin și Marcel Cojocar, Daniel Niță-Danielescu, Adrian Gabor, Dorel Man, Constantin Măruțoiu, Ioan Moldoveanu, Macarie Motogna, Vasile Muntean, Vasile Oltean, Mircea Oros, Emanuil Rus, Mihai Săsăujan, Ion Vicovan și Patriciu Vlaicu.

Prima secțiune cuprinde cuvântul Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, cele ale Acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai”, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și cel al editorilor, la acest

popas aniversar, precum și biografia vrednicului părinte, slujitor de vocație (hirotonit preot în 1977), dascăl universitar, teolog, istoric bisericesc de o mare acrivie și seriozitate academică, personalitate marcantă a cetății „un titan al istoriografiei ecleziastice nord-transilvane”, cum este numit (p. 93) și impresionanta activitate didactică, științifică și publicistică, cuprinzând: 18 de lucrări în volum (11 cărți de autor și 7 volume la care este coautor), 7 volume îngrijite, 64 de studii publicate în volume colective, 64 de studii în periodice bisericești și laice, 124 de articole, 10 reportaje, 22 de recenzii, 4 interviuri, 25 de prefețe și postfețe, 10 cronici și documentare. De asemenea, a participat cu referate la 23 de întâlniri internaționale (dintre care menționăm doar cea de-a VII-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Canberra, 1991) și 37 de manifestări științifice în țară și a realizat 7 cursuri universitare. Sunt publicate 29 de recenzii la cărțile personale ale sfinției sale. A fost citat în 124 de lucrări. A coordonat sute de teze de licență, disertații, lucrări de grad I didactic (disciplina Religie ortodoxă) și profesional (pentru personalul clerical), 18 teze de doctorat (îndrumă doctorate din anul 1999) și a fost coreferent la alte 63 susținute la Cluj-Napoca, București, Sibiu, Iași, Alba Iulia, Oradea și

Suceava, în domeniile: Teologie, Istorie și Filologie. A inițiat apariția revistei *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, seria *Theologia Orthodoxa* și reapariția revistei *Renașterea* și a *Anuarului Facultății*, a cărui coordonator este. Aici este amintită și rodnicia sa activitate administrativă ca director al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca (1990), Rector al Institutului Teologic Universitar Ortodox (1990-1992) – inițiatorul principal al reînființării acestuia, apoi decan al Facultății de Teologie Ortodoxă (1992-1996), șeful catedrei de Teologie Pastorală (2008-2012) și primul director al Școlii Doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran”, din cadrul aceleiași facultăți.

A doua secțiune *Laudatio*, conține 18 cuvinte de prețuire. 10 dintre acestea aparțin unor ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, dintre care unii foști elevi, studenți sau doctoranzi ai părintelui profesor (ÎPS Ciprian, Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei, ÎPS Timotei, Arhiepiscopul Aradului, PS Visarion Episcopul Tulcii, PS Petroniu Episcopul Sălajului, PS Gurie Episcopul Devei și Hunedoarei, PS Timotei Episcopul Spaniei și Portugaliei, PS Macarie Episcopul Europei de Nord, PS Vasile Someșanul Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, PS Emilian Lovișteanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului și PS Iustin Sighețeanul Arhiepiscop Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului).

Partea I intitulată: *Istorie și cultură*, cuprinde 13 studii semnate de cadre didactice și cercetători, specialiști recunoscuți în Istorie laică și Filologie care activează la Facultatea de Istorie și Filosofie sau Facultatea de Litere din cadrul UBB, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie și Geografie a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, Facultatea de Istorie și Litere a Universității

„1 Decembrie 1918” din Alba Iulia sau Centrul European de Studii Covasna și Harghita: *„Biserică și comunitare în Transilvania în epoca modernă”. Un proiect de publicare a corespondenței protopopiatelor ortodoxe ardelenene cu Eparhia de la Sibiu (1800-1918) – Prezentarea unui studiu de caz, Mănăstirile din Banat și Arad la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în secolul al XIX-lea, Contribuții statistice privind ortodoxii din Cluj în primii ani după Unirea Transilvaniei cu România, Martirajul creștinilor bârgăuani (studiu de caz), Școală și societate în Maramureș la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. O contribuție documentară, De când datează vasalitatea Transilvaniei față de Poarta Otomană?, Mihail P. Dan (1911-1976) – istoric al relațiilor româno-slave, Unitate culturală și solidaritate națională la românii din Bucovina (în anii 1774-1918), Documente din arhivele covăsnene referitoare la bisericile ortodoxe și greco-catolice din fostele scaune, respectiv comitatele Trei Scaune și Odorhei (sec. XVII-XIX), Nicolae Vasile (1895-1981) - un protopop de vază al Clujului, Soldați fără uniformă ai landsturmului românesc și starea protopopiatelor ortodoxe din Transilvania după războiul național din 1848-1849, Scrierea la slavi și Învățămintul public din România între 1878-1914. Repere legislative.*

Partea II intitulată: *Viața Bisericii*, însumează 25 de studii de Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Istorie bisericească universală, Istoria muzicii bisericești la români, Liturgică, Drept bisericesc și Teologie comparată, ce au ca autori profesori de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, București, Sibiu, Iași, Alba Iulia sau Oradea: *The Romanian Orthodox Vicarage of Alba Iulia (1940-1945) – the Moments of Constitution, Aspecte ale universalității creștine până în epoca postconstantiniană, Coruri și dirijori din Crișana în secolele XIX-XX,*

Problema constituțională din Imperiul Habsburgilor/ Austriac între 1526-1848 și prefigurarea monarhiei dualiste, Trei catehisme de factură protestantă în limba română în Transilvania secolelor al XVI-lea și al XVIII-lea, Sinodalitatea Bisericii în timpul împăratului Constantin cel Mare, Geza Vermes, o viață dedicată manuscriselor de la Qumran, „Frații împreună”. Români din Depresiunea Giurgeului și relațiile cu Moldova prin secole, Părintele Alexandru Moraru – istoric bisericesc, Vocații monahale la Rosettești moldoveni, Conferința de la Stockholm din anul 1925 – moment semnificativ al dialogului dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Luterană a Suediei, Aspecte privind implicarea lui Constantin Brâncoveanu în viața bisericească a românilor transilvăneni, Idealuri vechi în Lumea Nouă: Ortodoxia în Statele Unite ale Americii, Opera și personalitatea Mitropolitului Nicolae Colan în cercetarea istorică realizată de Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru, Analiza materialelor picturale și restaurarea icoanei pe sticlă Nașterea Domnului din patrimoniul Mănăstirii Nicula, Sfințenia Împăratului Constantin cel Mare și receptarea ei de către Biserică, Nouăzeci de ani de viață monahală al Mănăstirea „Sfânta Ana” Rohia (1923-2013), Clericul Dimitrie Teodori (1822-1865) – Schiță biobibliografică, Sfântul domn creștin Brâncoveanu – apărător al ortodocșilor din Șcheii Brașovului, Misterul cultic – părtășie de Hristos în Biserică, Avram Iancu

și Lajos Kossuth sau românii și ungurii în Revoluția de la 1848 în viziunea lui Silviu Dragomir, Trecerea Olteniei sub dominație austriacă și jurisdicția bisericească a Episcopiei Râmnicului asupra românilor ortodocși din sudul Transilvaniei (1718-1739), Aspecte ale românirii cântărilor bisericești în colecții transilvănene din secolele XIX-XXI, Publicistica părintelui profesor Ioan Zugrav reflectată în „organul profesional” Cuvântul preoțesc (pe anul 1934), Sinodalitatea și primatul – expresii ale comuniunii și coresponsabilității ecleziale.

Masivul și valorosul volum se constituie ca o recunoaștere a meritelor științifice ale Părintelui profesor Alexandru Moraru și, publicat în condiții grafice deosebite la Editura Presa Universitară Clujeană, se încheie cu *Ilustrații* (imagini din viața personală, acte și diplome, distincții bisericești și laice și fotografii de familie) și cu *Lista autorilor*.

Îl rugăm pe bunul Dumnezeu să-i dăruiască alesului între preoți și profesori Alexandru Moraru, ani mulți și fericiți, sănătate și putere de muncă ca să mai poată aduce Bisericii și culturii noi și prețioase contribuții de istorie ecleziastică.

DACIAN BUT-CĂPUȘAN

*Dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă,
Universitatea „Babeș-Bolyai”,
Cluj-Napoca, România,
email: dbutcapusan@yahoo.ro.*